

Wstęp

Prezentowany numer „Humaniora. Czasopisma Internetowego” składa się z sześciu artykułów oraz czterech recenzji. Teksty powstały na podstawie referatów wygłoszonych na cyklicznych konferencjach Poznańskiego Konwersatorium Religioznawczego przy Katedrze Religioznawstwa i Badań Porównawczych UAM. Większość tych badań w formie prelekcji (autorstwa prof. Adama Świeżyńskiego, ks. prof. Janusza Nawrota, Antoniego Torzewskiego i ks. mgr Jędrzeja Machalskiego) przedstawiono na konferencji „Religia a rozum”, która odbyła się 10 maja 2019 r. Referat mgr Magdaleny Mary został wygłoszony na innym spotkaniu – „Religia a kultura popularna” (18–19 maja 2018 r.). Najstarszy tekst w niniejszym numerze powstał na podstawie wystąpienia wygłoszonego przez dr. Wojciecha Połecia na konferencji „Religia w czasie i przestrzeni” (16–17 kwietnia 2015 r.).

Celem publikowania materiałów pokonferencyjnych ze spotkań Poznańskiego Konwersatorium Religioznawczego jest ukazanie bogactwa perspektyw badawczych związanych z fenomenem różnych religii, a także z wielością interpretacji w obrębie kultury zachodniej. Religioznawstwo jest dyscypliną z założenia porównawczą, a także niezakładającą wyboru *explicite* normatywnych rozwiązań w konkretnych dyskursach wybranych wyznań i Kościołów. Natomiast w chrześcijaństwie pod wpływem procesów sekularyzacji (rozumianych jako transformacja religijności) odsłaniają się niekiedy nowe odczytania doktryny i aksjologii katolickiej, dominującej w polskim społeczeństwie.

Pierwszy artykuł, *Historia divina i historia naturalis w myśli Judy Loewa*, napisał Adam Świeżyński, profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Badacz zainicjował studia z zakresu filozofii religii i judaizmu nad stosunkowo małą znaną postacią Maharala. Ten żydowski myśliciel podjął na przełomie XVI i XVII wieku oryginalną refleksję dotyczącą relacji objawienia i nauki – temat ten wydaje się wciąż aktualny również we współczesnej myśli filozoficznej i religioznawczej.

Tekst *Biblijne argumenty ad absurdum świadectwem prawdziwości wiary chrześcijańskiej* napisał ks. Janusz Nawrot, kierownik Zakładu Nauk Biblijnych na

Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Teolog proponuje ciekawy z perspektywy religioznawczej trop fideistyczny, prowadząc analizę wybranych fragmentów Biblii pod kątem absurdalności ludzkich decyzji, niemających swojego uzasadnienia z perspektywy logicznej czy filozoficzno-prawniczej. Do twórczych refleksji prowadzą również proponowane w tym tekście rozważania porównujące religie starożytne z działalnością proroków w Starym Testamencie.

Następny artykuł, *Religia a rozum w świetle filozofii Gianniego Vattimo*, przygotował Antoni Torzewski z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Autor zaproponował własną analizę poglądów filozoficznych włoskiego myśliciela (ur. 1936), związanego przez lata z Uniwersytetem Turyńskim, a także działającym w Parlamencie Europejskim. Zazwyczaj Vattimo identyfikowany jest z formacją postmodernistyczną bądź postsekularną. Propozycja odczytania Torzewskiego czerpie z tradycji hermeneutycznej, zwracającej uwagę między innymi na przemianę lokalizacji religii w obrębie metafizyki, gdzie kategorie „rozumu” oraz „religii” mają już inne znaczenia, niż posiadały w czasach średniowiecznych i nowożytnych.

Czwarty artykuł, *Religijność a sens życia w koncepcjach Viktora E. Frankla i Dirka Hutsebauta. Badania młodzieży maturalnej*, przedstawił ks. Jędrzej Machalski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zaproponowane badania można częściowo ulokować w obrębie psychologii religii, zwłaszcza jeśli za punkt wyjścia przyjąć refleksję jednego z tytułowych badaczy – Viktora E. Frankla (1905–1997), który reprezentował nurt humanizmu psychologicznego. Autor skoncentrował się na badaniach dotyczących młodzieży w Polsce. Z perspektywy religioznawczej istotne jest, że w tekście uwzględniona jest również perspektywa oddziaływań procesów sekularyzacji na wartości młodego pokolenia.

Kolejny artykuł, *Czyżby przedwczesny krzyk sowy Minerwy? O renesansie syberyjskiego szamanizmu*, napisał Wojciech Połęcz, zatrudniony w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Autor przeprowadził badania terenowe dotyczące jednej z mniejszości etnicznych – Buriatów, podtrzymujących praktyki szamanistyczne i zamieszkujących na terenie Federacji Rosyjskiej na obszarze Syberii. Badacz ulokował częściowo swoje wyniki badań w obrębie refleksji antropologicznych i religioznawczych, osadzonych zwłaszcza w myśli Mircei Eliadego.

Ostatni tekst, autorstwa Magdaleny Lary z Uniwersytetu Warszawskiego, jest zatytułowany *Wiara i krew. Analiza treści religijnych w seriach komiksów „Jan Hardy. Żołnierz Wylęty” i „Polski Superbohater Biały Orzeł”*. Badaczka dokonała analizy komiksów patriotycznych, zwracając szczególną uwagę na imaginarium religijne w przestrzeni tych tekstów popularnych, często utożsamiane z symboliką narodową. Jest to interesujące studium kulturoznawcze, pokazujące, że nowe zjawiska religijne są również częścią współczesnej kultury popularnej.

Juliusz Iwanicki